GEOGRAFIA

JUDEŢULUI ILFOV

DE

S. MEHEDINŢI

Pentru usul clasei a II-a Primară şi Divizia a II-a, Anul I al Şcoalelor Rurale

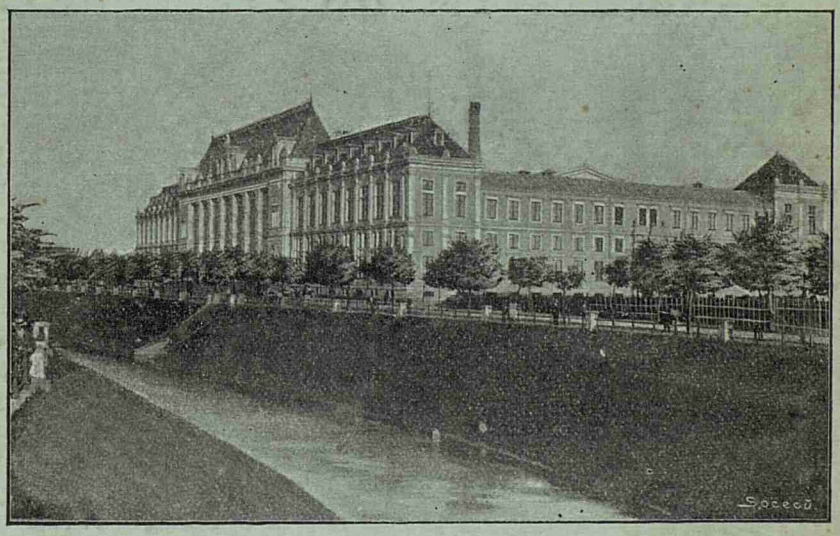

Aprobată de Onor. Minister al cultelor. Junie 1904.

Exemplar gratuit

EDITURA

Librăriei LEON ALCALAY, Bucureşti

37, CALEA VICTORIEI, 37

1904

Preţul 1 Leu.

www.digibuc.ro

GEOGRAFIA

JUDEŢULUI ILFOV

DE

S. MEHEDINŢI

Pentru usul clasei a II-a Primară şi Divizia a II-a, Anul I al Şcoalelor Rurale

Aprobată de Onor. Minister al cultelor. Junie 1904.

Ediţia I-a tipărită în 5250 exemplare **No.** 2

EDITURA

Librăriei LEON ALCALAY, Bucureşti

37, CALEA VICTORIEI, 37

1904

Preţul 1 Leu.

www.digibuc.ro

Toate drepturile reservate.

www.digibuc.ro

TRIMESTRUL I

(Observarea punctelor cardinale în curte)

Zare. Când e senin și te uiți în sus, cerul ți se pare ca o boltă albăstrie (cum ar fi bună-oară un clopot mare de sticlă așezat cu gura în jos pe o masă).

Marginea, unde ţi se pare că cerul se atinge cu pământul, se cheamă zare (sau orizont).

Şcolarii să spună: care e zarea lor în curtea şcoalei, arătând cu degetul tot ce văd în zare.

Răsărit. Când te uiți dimineața în zare, vezi că într'o parte cerul prinde a se înroși (par'că ar eși o flacără de sub pământ). Și, după puțin timp, în locul acela se arată soarele.

Locul din zare, unde dimineaţa se arată sau răsare soarele, se numeşte răsărit.

Miază-zi. După ce a răsărit, soarele se sue pe bolta cerului, până ce se vede aproape deasupra capului nostru. Dar, până să ajungă așa de sus, îi trebue o jumătate de zi; de aceia, când îl vedem deasupra capului, zicem că soarele e la **amiază** (la miezul zilei).

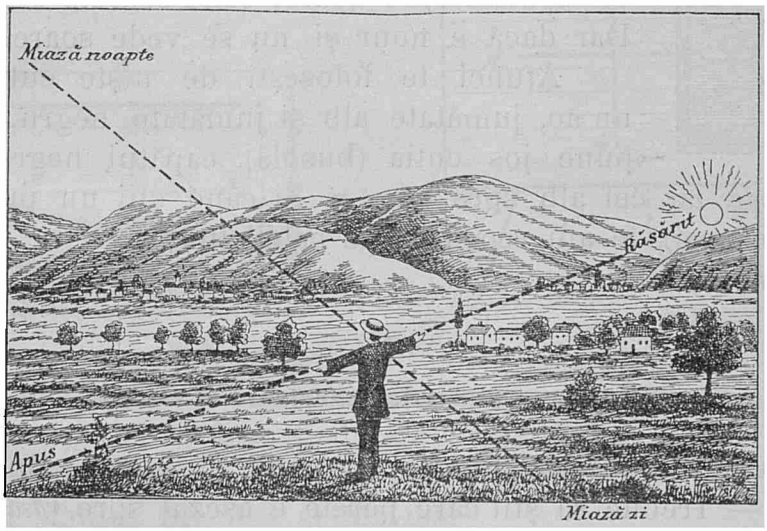

Când te întorci la amiază cu faţa spre soare, locul din zare, pe care îl ai atunci drept în faţă, se cheamă miază-zi.

Elevii să spună: ce se vede în zare spre miază-zi.

www.digibuc.ro

Apus. După ce a ajuns sus de tot, soarele începe iarăși a se coborî, și coboară mereu până seara, când se ascunde, — pare că ar intra sub pământ, lăsând acolo cerul înroșit ca de o văpae. Când nu se mai vede, zicem că soarele a apus.

Locul din zare, unde apune sau asfinţeşte soarele, se chiamă apus.

Elevii, după ce au arătat în curtea şcoalei: ce este în zare spre răsărit, spre apus şi miază-zi, să tragă acolo în curte o linie de la răsărit spre apus; apoi o altă linie de la miază-zi până la locul unde stă cu picioarele cel ce a observat aceste puncte. In sfârşit, să prelungească acea linie pentru a face crucea deplină.

Miază-noapte. **Când te întorci la amiază cu spatele spre soare, partea din zare, pe care o ai atunci în faţă, se numeşte miază-noapte.**

Răsăritul, apusul, miază-zi şi miază-noapte se numesc puncte cardinale (sau puncte de îndreptare, căci după ele îndreptezi la drum pe cel ce nu cunoaște un loc).

Şcolarul să spună şi altora: în ce parte să apuce, ca să poată găsi casa unde locueşte el.

La ce mai slujesc punctele cardinale? — Ele slujesc nu numai pentru îndreptarea călătorului la drum, dar și pentru alte nevoi. Creștinul, când se închină, trebue să știe încotro vine răsăritul spre a se întoarce cu fața într'acolo. Când se zidește o biserică, zidarul trebue să așeze altarul spre răsărit etc.

Cum afli punctele cardinale? — Pentru răsărit și apus te uiți unde *răsare* și *apune* soarele. Pentru miază-zi te întorci cu fața spre soare, când soarele e sus de tot. Pentru miază-noapte te întorci cu spatele spre soare, când soarele e la amiază. — Dar dacă e nour și nu se vede soarele?

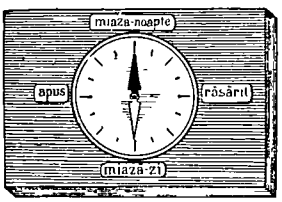

Atunci te folosești de niște cutiuțe, care au un ac, jumătate alb și jumătate negru. Ori-cum vei pune jos cutia (busola), capătul negru se întoarce spre *miază-noapte,* iar cel alb spre *miază-zi.* Și când știi un punct cardinal (un capăt al crucei), le afli repede și pe celel'alte.

*

(Observarea punctelor cardinale în clasă)

Uneori ai nevoe să știi punctele cardinale și în casă. Bunăoară, unde așezi icoana? — Trebue să știi care perete e așezat spre *răsărit.*

Elevii să observe şi din clasă răsăritul, apusul, etc.; să tragă apoi cu creta o cruce ca cea din curte şi să spună încotro vine: icoana, uşa catreda. . . .

www.digibuc.ro

(Trecere la desemn)

Planul clasei. In loc de a povesti părinților că în clasă, soba e la apus, catedra la răsărit... e mai bine să facem pe hârtie chipul clasei. Și anume: unde e un părete întreg tragem o linie dreaptă; unde e un părete cu o fereastră, tragi earăși o linie și pui în curmeziș două liniuțe scurte (însemnând oare-cum pervazurile ferestrei); unde e părețele cu ușa, tragi altă linie și lași o mică ruptură, ca și cum ai lăsa loc pe unde să eși afară. Apoi, în locul băncilor, pui niște linii înșirate una lângă alta; tabla o însemnezi cu chipul unui A mai faci un semn unde vine soba, catedra.....

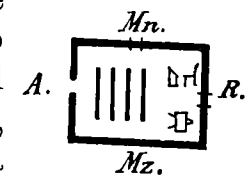

Planul clasei.

Chipul clasei făcut în câte-va linii pe hârtie se numește planul clasei. Planul închipuește clasa întreagă tăiată cam prin dreptul ferestrelor).

*

(Punctele cardinale pe caet și pe tablă)

După ce ai sfârșit planul, te așezi în mijlocul clasei (unde se tae cele două linii) și faci și pe caet o cruce ca cea de pe podele. Insemnezi apoi cu **R** marginea din spre răsărit a caetului; cu **A** marginea din spre apus; cu **Mz** marginea din spre miază-zi, și cu **Mn** pe cea din spre miază-noapte. Așa că, miază-noapte îți vine în față, miază-zi în spate, răsăritul la dreapta, iar apusul la stânga.

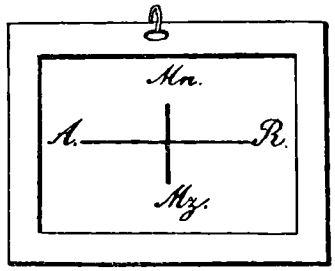

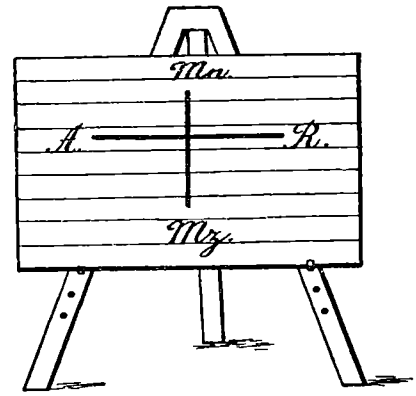

După ce ridici caetul, răsăritul îți vine tot spre dreapta, apusul tot spre stânga; miază-noapte vine însă pe marginea de **sus** a caetului, iar miază-zi pe marginea de **jos**. Și dacă razemi caetul pe tablă (sau faci pe tablă cu creta planul isprăvit cu creionul pe hârtie), atunci **R** vine tot la dreapta, **A** la stânga, **Mn** sus și **Mz** jos.

Planul școalei. Cum faci planul clasei a II-a, poți face și planul întregei case unde e școala. Întâi tragi niște linii pentru a însemna pe-

www.digibuc.ro

reții de dinafară; apoi însemnezi locul ferestrelor și al ușilor. Pe urmă tragi alte linii pentru a arăta și pereții dinăuntru cu ușile lor. În sfârșit, însemnezi în fie-care clasă locul băncilor, catedrelor și tablelor.

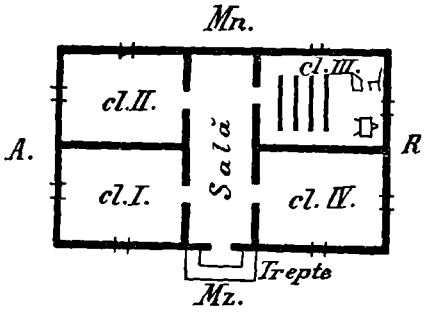

Planul școalei.

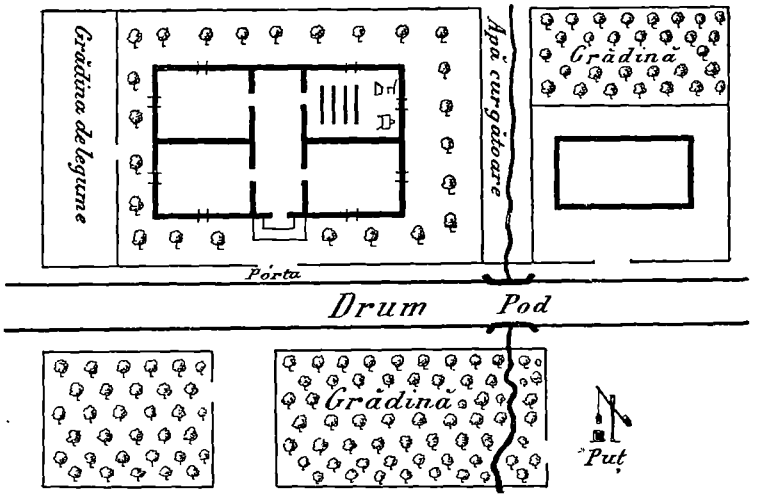

Planul școalei și a unei case vecine.

După ce ai isprăvit cu clădirea școalei, tragi niște linii, care să arate gardurile, și lași loc pentru poartă; iar cu niște semne în chip de floricele arăți și locul copacilor dimprejur, dacă sunt. La urmă, însemnezi și drumul din fața școalei cu 2 linii lungi, care închipuesc *șanțurile* sau marginile drumului.

Gardul, grădina, drumul . . . se numesc împrejurimele școalei.

Casele din vecinătatea școalei. Alături de planul școalei poți însemna și chipul caselor dimprejur; dar, fiind-că n'ai fost înăuntru să le vezi cum sunt împărțite, le însemni pe toate arătând numai pereții lor dinafară

Casa părintească. Urmând drumul, care trece pe dinaintea școalei ajungi de la o vreme la casa, unde locuesc părinții sau *casa părintească*. Cum am făcut planul școalei, putem face și planul casei părintești. *(Fiecare elev va face un astfel de plan).*

Plimblare în satul . . . orașul . . .

Afară de școală, de casele dimprejur și de casa părintească mai sunt și alte case înșirate în lungul stradelor sau ulițelor. Toate aceste clădiri fac împreună satul . . . sau orașul . . . [1]).

[1]) In fie-care comună, copilul să capete, pe cât se poate, noțiunile geografice: deal, râu, vale, etc. din ceea ce vede în timpul primblărei. Să prelungească mai întâi strada de lângă școală și adăogând încă două, trei . . . să schițeze un plan *cât de simplu* al satului sau orașului cunoscut.

www.digibuc.ro

HARTA I.

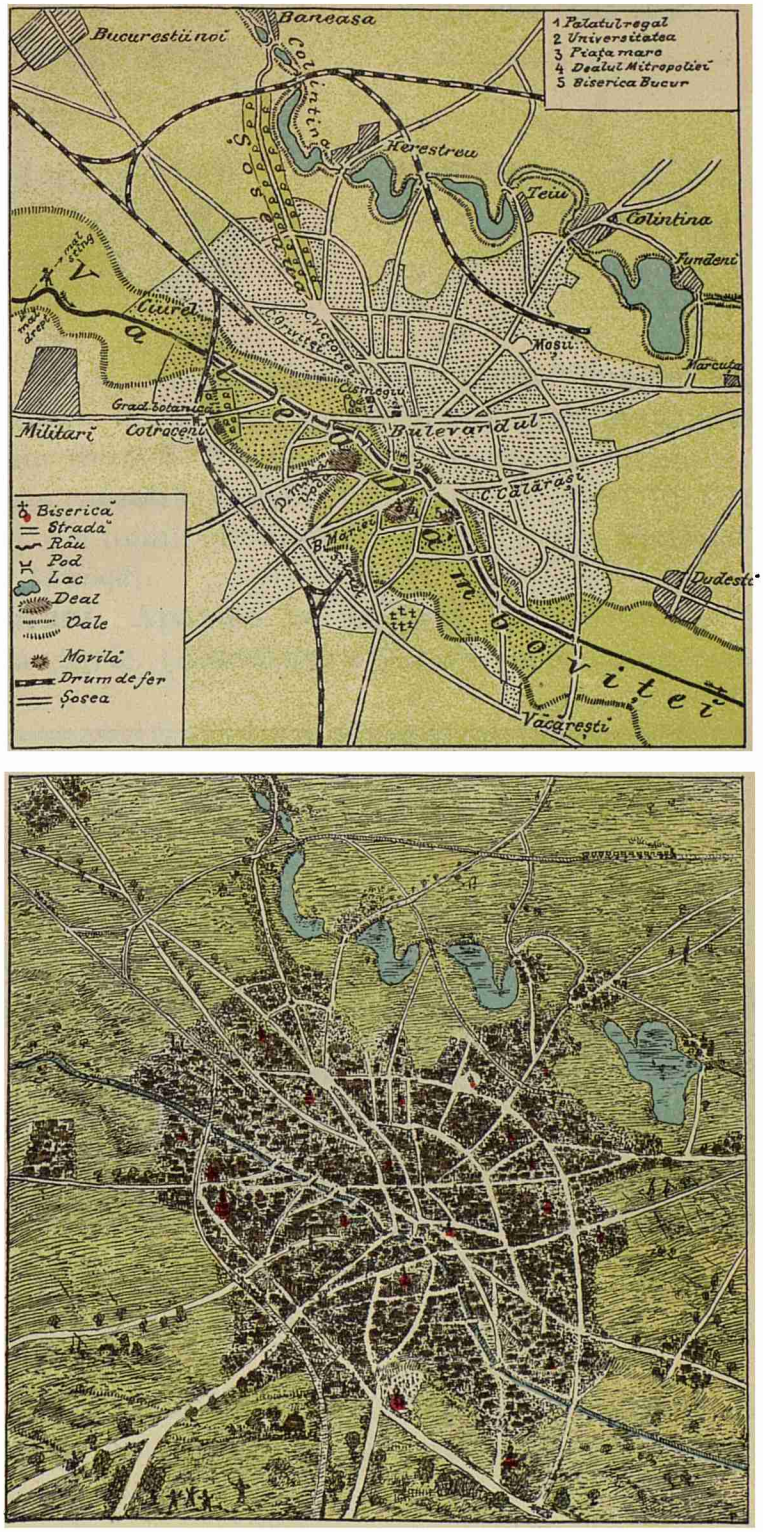

Bucureștiĭ (vedere și plan).

www.digibuc.ro

(Strade). In satul . . . orașul [1]) . . . strada cea mai mare e . . .

Sat (vedere) Cătun

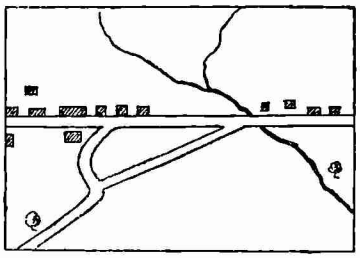

Sat (în plan) Cătun

(In București strada cea mai cunoscută e **Calea Victoriei**. Ea se chema odată **Podul Mogoşoaei**, fiindcă era acoperită cu lemne lungi și puse unele lângă altele în chip de pod. Nu de multă vreme s'a întâmplat o bătălie cu Turcii, iar oastea noastră venind biruitoare a intrat în București pe strada aceasta care s'a numit de atunci încoace Calea **Victoriei**, — fiindcă *victorie* însemnează *biruință*).

Case mai mari. Aproape în mijlocul Bucureștilor e **palatul**, o casă mare unde stă regele. (Aiurea se va pomeni de **primărie, biserică**, etc.).

Palatul

Calea Victoriei sfârșește la o grădină foarte frumoasă, în locul numit de lume: **la şosea.**

Grădini. Copacii grădinilor și pădurilor se înseamnă de obiceiu cu niște mici inele văpsite cu verde, cum e verde și frunza de pe copaci [2]).

[1]) În București se va folosi în locul celor 2 figuri de sus, figurele din Harta I.
[2]) Vezi foaia de la început cu planul și vederea Bucureștilor.

www.digibuc.ro

In curmezișu, peste calea Victoriei, trece o stradă mai lată, cu copaci pe de margini, care se numește **bulevardul** (*Carol* și *Elisabeta,* după numele regelui și reginei). Pe bulevard e o școală mare, unde învață băeții până le vine vremea să-i iea la armată. Școala acea se cheamă **universitate.** Intr'un colț al universității e **muzeul**, unde sunt o mulțime de paseri și

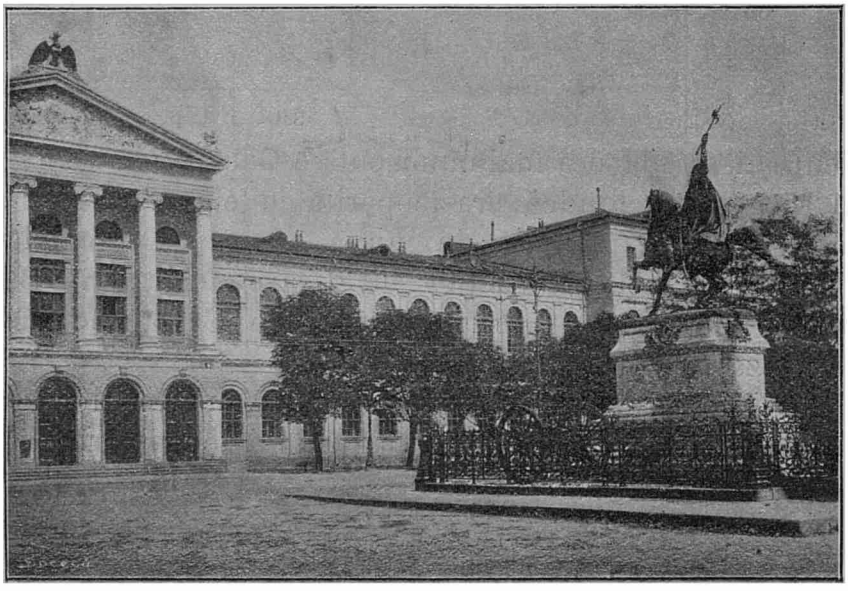

Universitatea și Muzeul.

fiare umplute cu pae; iar peste drum e statua lui Mihai Viteazul, un domn mai vechiu al țărei. — El e arătat călare pe cal, cum era pe când s'a bătut cu Turcii.

Lângă bulevard e altă grădină mare numită **Cișmigiu.**

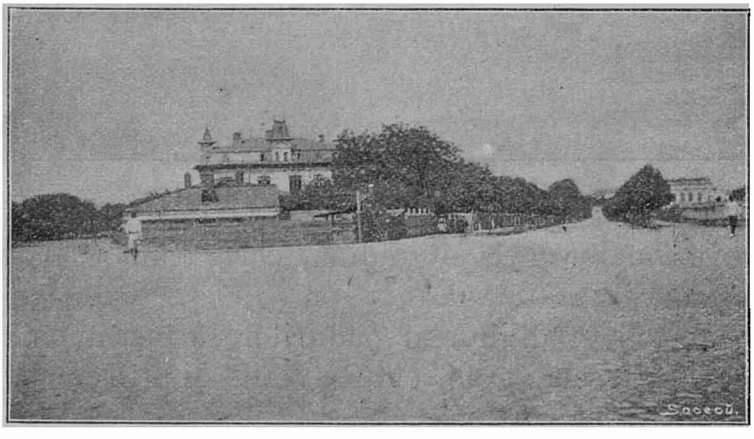

Vedere spre gradina și palatul de la Cotroceni.

www.digibuc.ro

(Baltă, lac). In mijlocul acestei grădini e o apă stătătoare[1]).

O apă, care stă pe loc, se cheamă lac; iar dacă e mai mică şi puţin adâncă se cheamă baltă. (Bălți poate face și ploaia).

La capătul bulevardului este o grădină și mai mare numită **Cotroceni**. In grădina aceia este un palat, unde stă Prințul Ferdinand care se va sui pe tron, când va înceta din viață regele nostru de azi.

(Râu). Ca să ajungi la Cotroceni, treci peste o apă, care curge, nu stă pe loc ca cea din Cișmigiu. Aceasta se cheamă **Dâmboviţa**.

O apă care curge se numeşte râu.

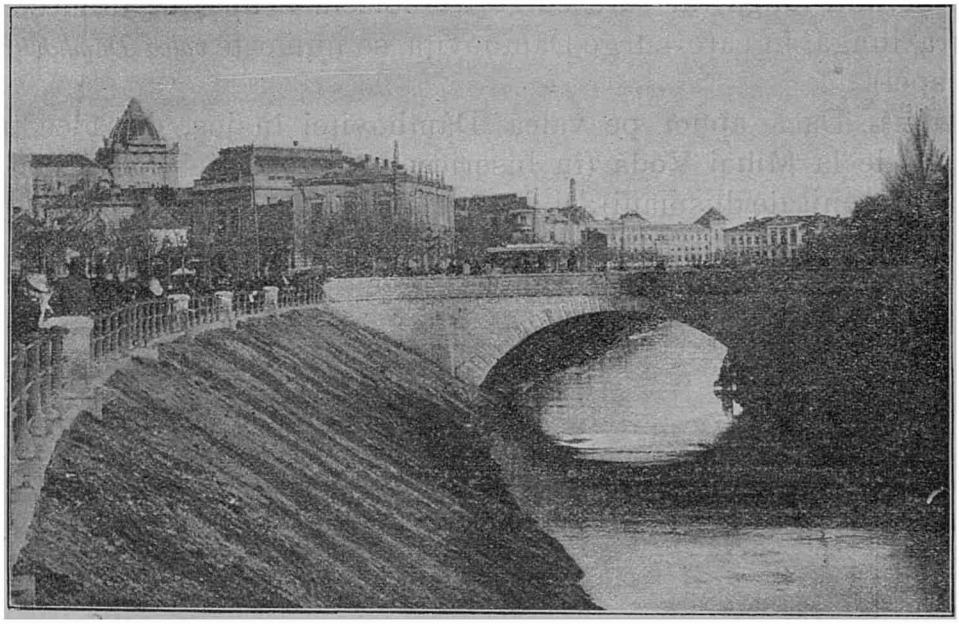

Vedere din București. — Un pod peste apa Dâmboviței.

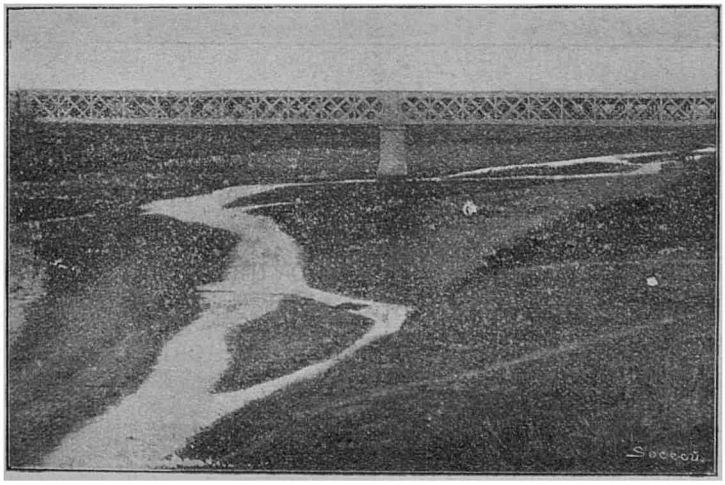

O altă apă care șerpuește e trecută de pe sub un pod.

[1]) Vezi harta de la început cu o pată albastră însemnând apa lacului.

www.digibuc.ro

(Pe hartă, râul se înseamnă cu o linie în chip de şarpe, căci apele nu curg multă vreme drept înainte, ci cotesc, când la dreapta, când la stânga, cum merg şerpii).

(Mal, albie). Ori-ce apă curgătoare îşi sapă cu vremea un uluc. Ulucul, în care curge apa unui râu, se cheamă **albie**, iar marginile albiei se numesc **maluri**. Când te aşezi cu faţa încotro curge apa, în mâna dreaptă vine **malul drept**, în mâna stângă e **malul stâng**[1]).

(Vale). Dacă ajungi la Cotroceni şi te uiţi în dărăt spre bulevard, vezi că Cotrocenii stau sus, cam în dreptul universităţei, iar la mijloc, pe unde curge Dâmboviţa, pământul e lăsat în jos.

O scobitură lungă (în care curge de obiceiu o apă) se numeşte vale. (Scobitura lungă, în care curge Dâmboviţa, se numeşte *valea Dâmboviţei,* după numele apei).

(Piaţă). Dacă apuci pe valea Dâmboviţei în jos, după ce treci pe sub dealul de la **Mihai Vodă** (în biserica, unde s'a închinat Mihai Vodă, când era prigonit de duşmani); şi după ce dai de mai multe poduri, ajungi la un loc mai larg, unde nu-s case, ci se adună dimineaţa negustorii să vânză: găini, ouă, zarzavat, carne... şi cele de trebuinţă pentru hrană

O piaţă.

Un loc fără case, unde se adună oameni spre a vinde sau cumpăra, se numeşte piaţă.

(Deal). Din piaţă vezi peste Dâmboviţa o ridicătură de pământ cu o biserică d'asupra. Acolo e Mitropolia, de unde se vede Bucureştii ca într'o panoramă. Dacă îi dai roată vezi că ridicătura aceasta de pământ e cam lunguiaţă.

---

[1]) Vezi harta de la început cu chipul unui copil, care arată cu mâna malul stâng şi malul drept le Dâmboviţei.

www.digibuc.ro

O ridicătură de pământ ceva mai mare şi de obiceiu lunguiaţă se numeşte deal. (Dealul unde e Mitropolia se cheamă *Dealul Mitropoliei).*

Un deal cu un drum șovăit (vedere).

Pe hartă, dealul se înseamnă în chipul unei omizi păroase.

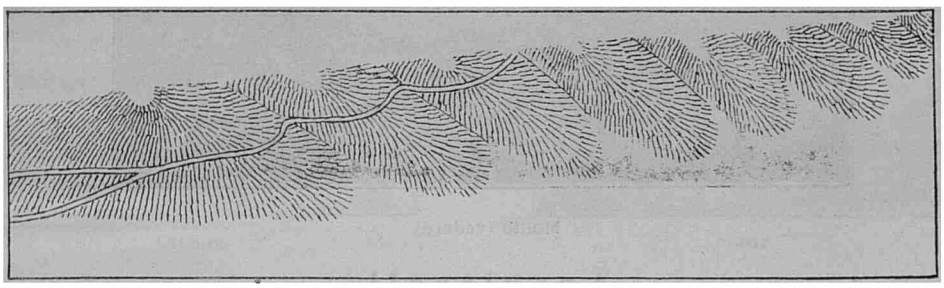

Dealuri (pe harta).

(Movilă). Dacă mai mergi pe valea Dâmboviței, ajungi la o bisericuță așezată pe o ridicătură mică de pământ. Acolo e biserica lui *Bucur,* de la care se zice că se trage numele Bucureștilor.

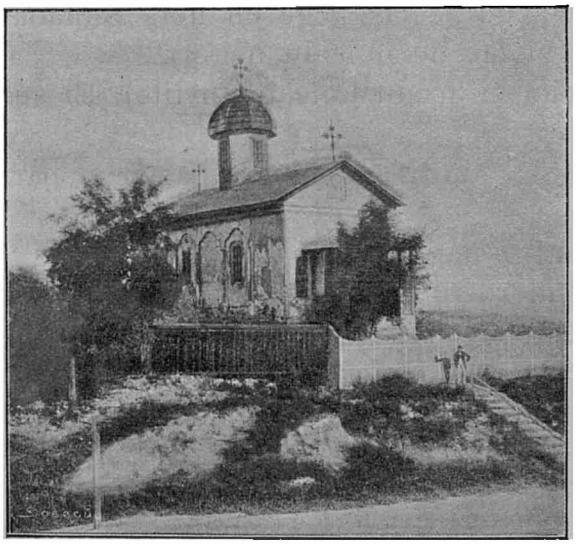

Biserica lui Bucur.

O ridicătură mică de pământ, (de obiceiu rotundă) se cheamă movilă.

(Şes). In sfârșit, dacă eși din București, ori în ce parte vei vrea, vezi că pământul e neted, pare că 'l-ar fi netezit cineva înadins.

Ori-ce loc neted, unde mergi multă vreme, fără să sui sau să cobori, se numește **şes** sau **câmpie.** Șesul se înseamnă cu verde. ca și cum ar fi mereu acoperit cu iarbă. (Vezi Harta I).

(Munte). Când e senin însă, și te uiți de la Cotroceni spre apus, zărești niște înălțimi mari,

www.digibuc.ro

care spre toamnă se acoper de timpuriu cu zăpadă, iar primăvara o păstrează iarăși multă vreme, după ce s'a topit zăpada în prejurul Bucureștilor. Acele înălțimi se numesc **munți.**

Ridicăturile cele mai mari de pământ se numesc munți.

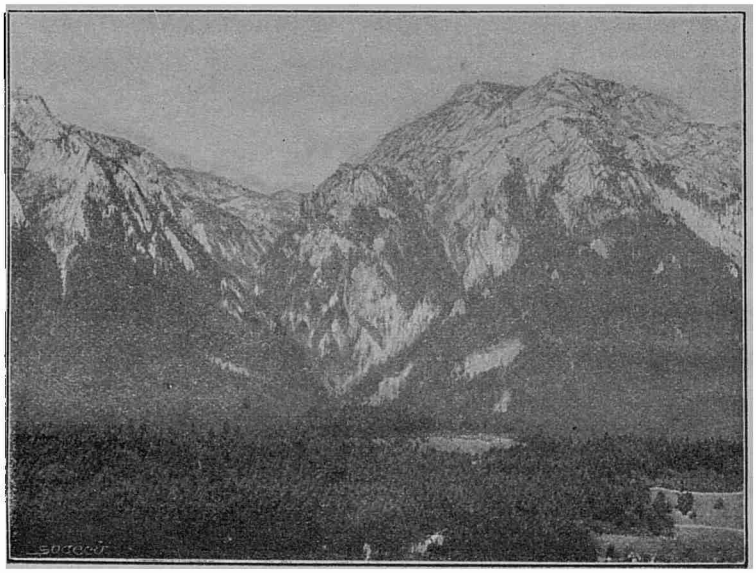

Munte (vedere).

Locuitorii

In timpul primblărei prin satul . . . (oraș . . .) întâlnești nu numai case drumuri, grădini . . . . ci și oameni. Locuitorii satului . . . . sunt mai toți **Români** și trăesc din plugărie.

(In București, afară de Români mai sunt și alte neamuri de oameni, cari nu vorbesc limba noastră și nu-s de aceiași lege cu noi. Bunăoară **Evreii** cari se țin de legea lui Moise și fac de obiceiu negoț).

Lipovenii sau Rușii (cu ochii mici și nasurile cam turtite). Ei sunt mai toți birjari.

Nemții sunt de obiceiu meșteșugari. Mulți au ochii albaștri și părul galben.

Ungurii îngrijesc de cai, sunt ferari, etc.

Cei mai mulți din locuitorii Bucureștilor trăesc din negoț. Dintre Români, mai harnici la negoț sunt **Oltenii**, care des de dimineață pornesc cu coșurile cu zarzavat, pește . . . și strigă din poartă în poartă.

Spre mijlocul orașului (în Calea Victoriei de pildă) sunt negustori, care stau în prăviliile lor și vând fel de fel de mărfuri. Unul vinde *cărți*, altul *haine*, altul *ghete*, *pânză* . . . și tot ce trebue omului.

* * *

www.digibuc.ro

De unde primesc marfa lor acești negustori, care toată ziua șed pe loc și vând? Ei o primesc de la **meseriași**. Ghetele vin de la lucrătorul de piele,

Oltean.

Ferar.

care se chiamă *cismar;* hainele vin de la lucrătorul de postav, care se chiamă *croitor;* scaunile vin de la *lemnar;* unii lucrează *ferul* . . .

De multe ori însă se adună mai mulți meseriași și lucrează cu toții la un loc ca să facă marfă mai multă dintr'odată. *Casele mari, unde lucrează mulți meseriași se cheamă fabrici.* Așa, bunăoară spre Filaret e o fabrică, unde

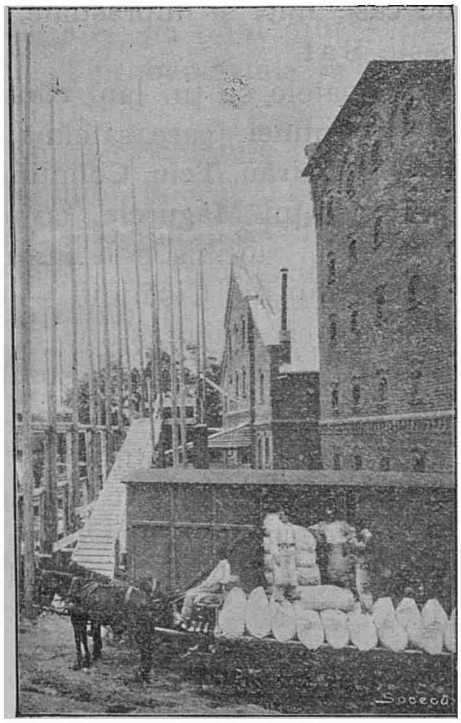

Fabrica de faina «Assan».

se fac cisme pentru soldați; nu departe sunt fabricele: *Bragadiru, Oppler, Bucureștii-Noi,* unde se pregătesc mii de butoae de bere; în altă parte, o fabrică de **făină** (Assan).

Pe la marginea Bucureștilor, unde sunt grădini mai mari, se samănă și multe *legume* pentru hrana negustorilor, meseriașilor și a celor-lalți locuitorii a orașului.

www.digibuc.ro

Primblare mai departe, afară din oraş... sat..

Dacă eşi din Bucureşti, vezi peste tot *şes* întins; dar nu mergi multă vreme şi dai iarăşi de case. Pe când însă casele din Bucuresti sunt de *zid*, *mari* şi *lipite unele de altele,* iar stradele sunt *pardosite cu piatră,* aici casele sunt *mici, răsleţe* iar drumurile *nepavate.*

Oraş. O adunătură de case mari şi dese având printre ele strade aşternute frumos cu piatră se cheamă o r a ş.[1])

Casele unui sat.

Sat. O adunătură de case mici şi împrăştiate, printre care trec drumurile nepavate, se numeşte S a t.

(Imprejurul Bucureştilor satele se ţin lanţ căutând să fie aproape de apă. Bunăoară în lungul **Colintinei** [care samănă cu o salbă de lacuri] stau în şir satele: **Băneasa, Herăstrău, Teiu, Colintina**... Vrednic de văzut în aproprierea Bucureştilor e satul **Măgurele**, cu o şcoală unde învaţă fetele gospodăria. Grădina şcoalei aceştia e o minune de frumuseţe; în mijlocul ei stă un *lac* în felul celui din Cismigiu. — Ca să ajungi la aceste sate, după ce te afli la marginea Bucureştilor şi se sfârşesc stradele, apuci înainte pe nişte drumuri nepavate numite **şosele**. De la o vreme însă dai de un fel de drumuri tot nepavate, dar acoperite cu nişte lemne puse în curmeziş peste care stau 2 şine lungi de fer. Acestea se numesc **drumuri de fer**, iar pe ele nu merg trăsuri sau drumeţi, ci **vagoane** [un fel de căruţe cu roate de fer]. Bucureştii e încins de o cale ferată în chip de inel. La vreme de războiu, soldaţii trebue să dea roată Bucureştilor ca să-l apere de duşmani).

*

[1]) Vezi pavajul din faţa palatului în figura de la pagina 5.

www.digibuc.ro

Cu ce trăesc locuitorii de prin sate?—Sătenii lucrează pământul. Cum vine primăvara es cu plugurile la arat și scamănă *grâu*, *porumb*... In deosebi samănă mult *zarzavat*, pe care îl aduc cu căruțele în București. Țin apoi și *vite* (în deosebi bivolițe). Dimineața, din toate satele dinprejur vin spre București o mulțime de cărucioare cu 2 roate, aducând lapte de vânzare.

Țărani eșind cu plugurile la arat pe un șes.

Cârmuirea

Sfat. Un oraș sau un sat trebue îngrijit ca și o casă: trebue apă de stropit, trebue măturat, trebue păzit în timpul nopței, îngrijit în vremuri de boli molipsitoare...

Pentru a îngriji de un sat sau de un oraș se aleg o seamă de locuitori mai pricepuți. Aceștia se adună și fac la un loc un **sfat** sau **consiliu** și se numesc *consilieri*. — La sate se aleg mai puțini, la orașe mai mulți, căci orașele sunt mai mari și mai greu de îngrijit.

Primar. Consilieri aleg pe unul dintre ei, ca să fie mai cu grijă de cât toți. Acesta se chiamă **primar** și stă în capul orașului ori satului, cum stă tatăl în capul familiei.

Orașele se mai numesc **comune urbane**, iar satele **comune rurale.** Unele sate sunt așa de mici, în cât n'au cu ce să plătească un primar să le îngrijească. Aceste sate sunt date în grija primarului din satul vecin. Un astfel de sătișor răsleț, care n'are primar (și uneori n'are nici biserică, nici școală) se numește **cătun.** (Vezi figura de la pag. 5).

Juraţi. Pe lângă primar și consilieri, se mai aleg în fie-care comună câțiva oameni mai bătrâni, ca să judece pe ceilalți, când e vre-o gâlceavă. Acești bătrâni *jură* pe cruce, că vor judeca fără părtinire, și de aceia se chiamă **juraţi.**

Judecătorie. Cine nu se mulțumește cu judecata juraților se poate duce la **judecătorie**, unde sunt judecători mai învățați. Judecătoria cea mai apropiată e în (satul..., orașul...).

www.digibuc.ro

Dacă te depărtezi de comuna...., de la o vreme dai de sate și mai mari și mai mici, așezate de obiceiu pe lângă ape. — După cum mai multe case clădite aproape unele de altele fac o **comună**, de asemenea, *mai multe comune la un loc fac o plasă.*

Plasa Dâmbovița-Moștiștea[1])

(Pregătirea pe hartă). Dacă pornești din București spre răsărit, dai de o apă mai mică de cât Dâmbovița; de abia curge, iar din loc în loc face lacuri și mlăștini. Această apă (pare că e o salbă de lacuri) se cheamă **Colintina** și se varsă în Dâmbovița nu departe de **Mănăstirea Cernica.**

Mergând mai departe, dai de altă apă, **Pasărea**, care se varsă tot în Dâmbovița, și care e la fel cu Colintina, adecă în chipul unei salbe de lacuri; cel mai mare e lacul de lângă **Mănăstirea Pasărea.**

Și dacă mergi și mai departe, ajungi la **Mostiștea** (o salbă cu lacuri mai mari). In sfârșit, mai spre miază-noapte, dai de o apă fără lacuri, care curge repede în felul Dâmboviței. Aceasta e râul **Ialomița**, în care se varsă apa earăși repede curgătoare a **Prahovei.**

Plasa Dâmbovița-Moștiștea. Tot pământul, cât la-i călcat trecând peste aceste ape, și toate satele, câte se află în lungul lor și printre ele, fac împreună plasa **Dâmbovița-Moștiștea**, după numele celor două râuri ce o udă.

Hotarul. Afară de apa Prahovei, hotarul e o linie, care se frânge mereu, când la dreapta, când spre stânga.

Infățișarea pământului cuprins în această plasă e mai peste tot aceiași. Peste tot e *șes,* afară de apropierea apelor, care au scobit pământul făcând niște *văi* puțin adânci.

Comune. In această plasă sunt multe comune, dar cele mai cunoscute sunt acestea: **Ferbinți** (lângă Ialomița), unde stă cârmuitorul plășii sau subprefectul, care stă deasupra plășii, cum stă primarul deasupra comunei.

Belciugatul care are o judecătorie de pace.

Brăneşti au o școală, unde se învață cum să se îngrijească de păduri.

Afumații, unde s'a întâmplat o bătălie între un domn al nostru (Radu de la Afumați) și Turci.

Drumuri. Afară de drumul de fer în chip de inel, care înconjoară Bucureștii, mai e un drum de fer, care merge de la apus spre răsărit și mai multe drumuri de căruțe de la un sat la altul.

[1]) In fiecare școală se va începe cu plasa respectivă. (Se va acoperi cu o foae de hârtie albă toate celelalte plăși, lăsând o gaură pentru a se vedea numai plasa de care e vorba. Se va adăoga de elevi cu creionul comuna școalei și cele vecine).

www.digibuc.ro

HARTA II.

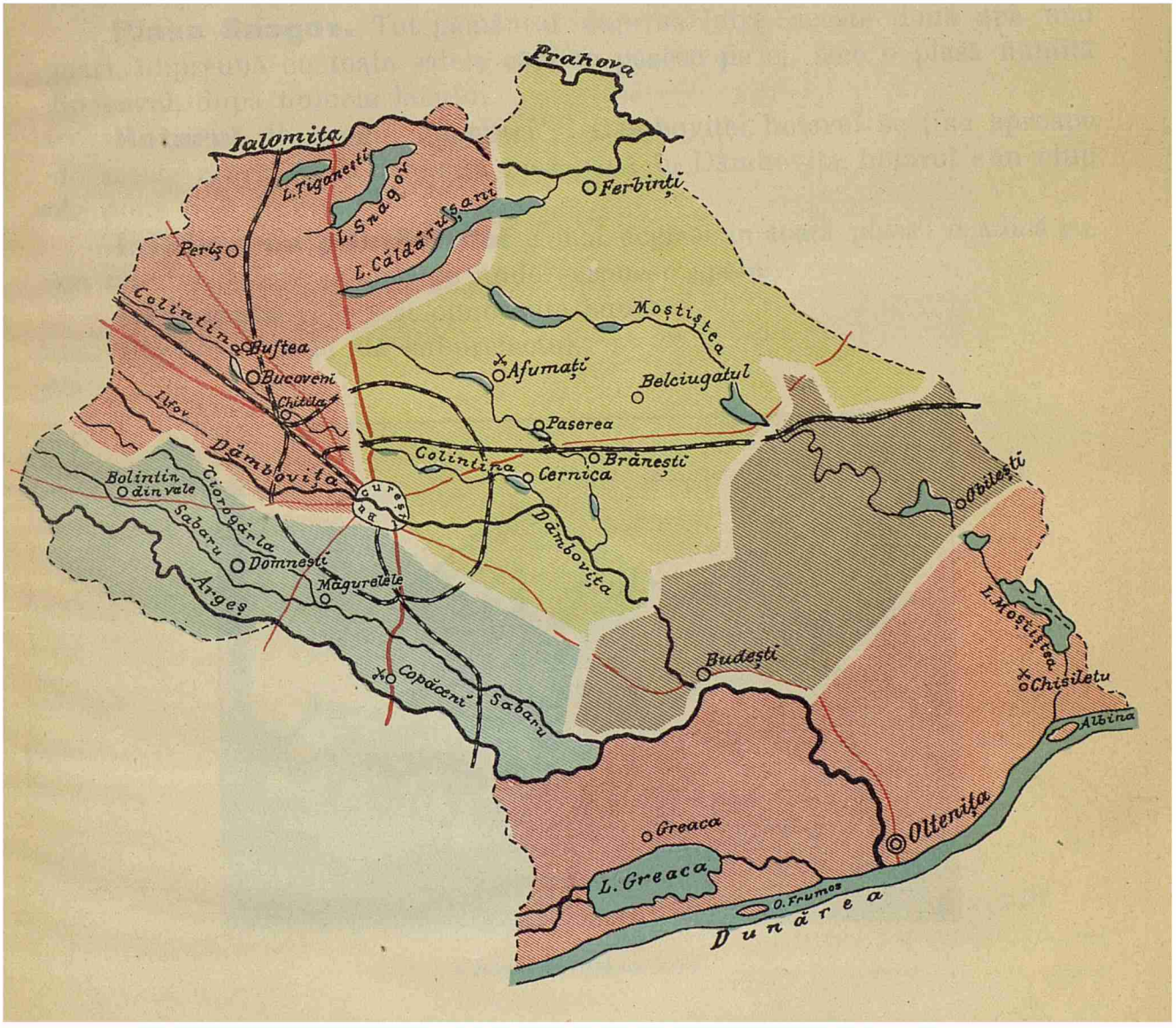

www.digibuc.ro

Plasa Snagov

(**Pregătire pe hartă**). Cine pleacă din apa Dâmboviței spre răsărit de la o vreme dă de apa **Colintinei** care abia curge; — e mai mult un șir de bălți pline cu erburi înalte. Și dacă mai merge tot spre răsărit, ajunge la niște lacuri mari: lacul **Snagov** și lacul **Căldăruşani** a căror ape se scurg în **Ialomiţa**, o apă repede curgătoare ca și Dâmbovița.

Plasa Snagov. Tot pământul cuprins între aceste două ape mai mari, împreună cu toate satele câte se găsesc pe el, face o plasă numită **Snagovul**, după numele lacului.

Hotarul. In lungul Ialomiței și Dâmboviței, hotarul se ține aproape de aceste râuri; de la Ialomița însă până în Dâmbovița, hotarul e în chip de două linii frânte.

Infăţişarea pământului e mai aceiași în toată plasa: e adică *şes*, cu mici scobituri sau *văi* pe unde șerpuesc apele.

Comunele cele mai cunoscute sunt:

Bucoveni, unde stă subprefectul.

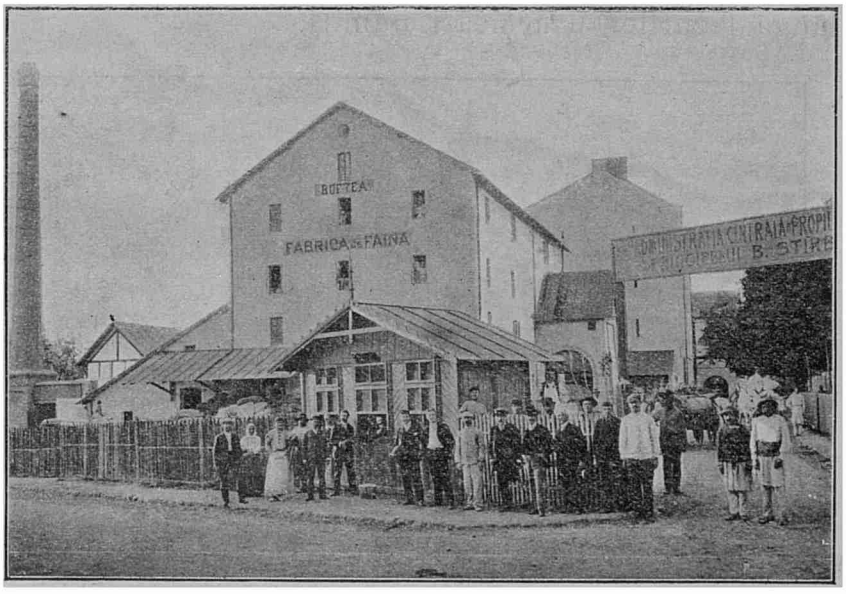

O fabrică de făină (la Buftea).

Buftea unde e mormântul unui domnitor al țării. Urmașii acelui domnitor sunt oameni vrednici: îngrijesc pământul cu mare tragere de inimă, fac *semănături* bune, țin *vite* frumoase, au clădit *fabrice*... și în timpul din urmă, ca să se folosească și de bălți, au semănat *orez*, care e o raritate la noi.

www.digibuc.ro

La **Periş** e o moşie a regelui nostru, iarăşi o podoabă pentru toată vecinătatea prin felul cum se lucrează pământul şi se îngrijesc vitele.

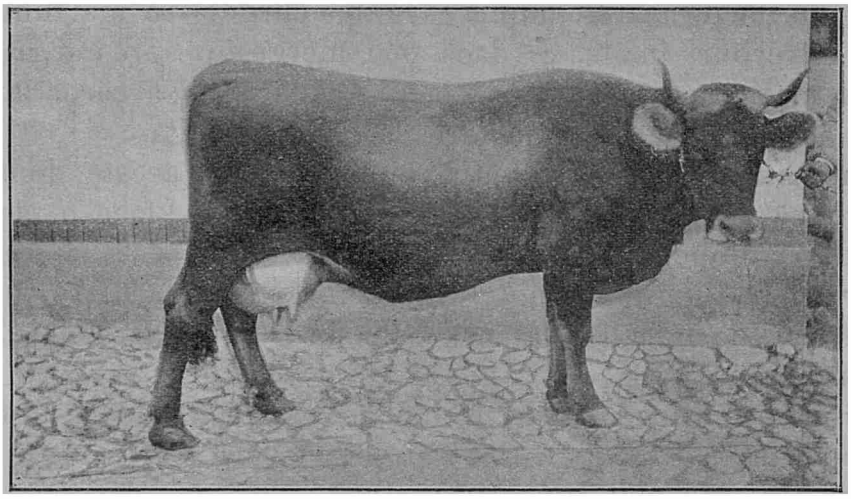

O vaca de soiu de pe moşia regală de la Periş.

Sunt în această plasă şi 3 mânăstiri vestite: **Căldăruşani, Snagov** şi **Ţigăneşti**, lângă lacurile cu aceleaşi numiri.

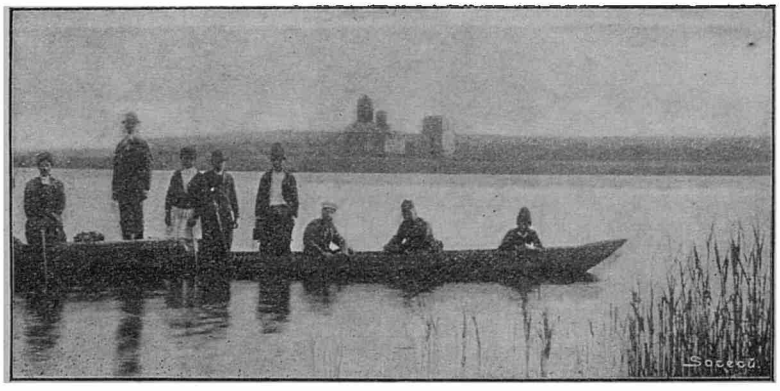

Mânăstirea şi lacul Snagovului.

Drumuri. Afară de inelul, care înconjoară Bucureşti, calea ferată în această plasă are încă două ramuri: una apucă de la **Chitila** cam spre apus, alta spre miază-noapte.—Drumuri de căruţă sunt mai multe: două mai mari merg în aceeaşi parte ca şi calea ferată.

Plasa Sabaru

(Pregătire pe hartă). Dacă porneşti din malul Argeşului şi apuci spre răsărit, dai de râul **Sabar,** care curge foarte aproape de Argeş (pare

www.digibuc.ro

că ar fi un frate mai mic). Sabarul aduce cu sine și apa **Ciorogârlei** pentru a o vărsa tot în Argeș. In sfârșit, dacă treci și de Ciorogârla, ajungi la apa **Dâmboviței**.

Plasa Sabar. Fășia de pământ cuprinsă între Argeș și Dâmbovița împreună cu toate satele, câte se găsesc aci, face plasa **Sabarului**, numită astfel după numele râulețului, care trece prin mijlocul ei.

Hotarele se țin aproape de Argeș și de Dâmbovița, așa că toată plasa samănă cu o fășie lungă.

Infățișarea pământului. Locul e *șes* (pare că ar fi fost netezit înadins) afară de adânciturile, pe unde curg apele.

Comunele. Cea mai însemnată e **Domnești**, unde stă subprefectul, care cârmuește plasa, după cum primarul cârmuește comuna.

Pe Sabar în sus e **Bolintinul**, unde se află mormântul lui Bolintineanu, un om vestit pentru poesiile lui.

Pe Sabar în jos sunt **Măgurelele** cu o școală, unde fetele învață gospodăria. — **Copăcenii**, nu departe de Argeș, sunt vrednici de pomenire, fiind că acolo boerii țărei au bătut odată pe un domn rău.

Drumuri. Din inelul, care încinge Bucureștii, se desface un drum de fer, care apucă spre miaza-zi trecând peste Sabar și Argeș.

Plasa Negoești

(Pregătire pe hartă). Cine pleacă din malul Argeșului și se îndreaptă spre răsărit, dă de apa **Dâmboviței** care se varsă tot în Argeș. Și, după ce mai merge încă de două ori pe atâta, ajunge la o apă foarte leneșă, **Moștiștea**, care abia se târăște făcând o mulțime de cotituri în chip de șarpe. Tot pământul de la Argeș și până spre răsărit de Moștiștea împreună cu satele de pe el face plasa **Negoești**.

Hotar. Afară de Argeș, hotarul acestei plăși e însemnat printr'o linie frântă la miază-noapte și una mai dreaptă la miază-zi. In totul, plasa e ca o fășie de vre-o 3 ori mai lungă decât lată.

Infățișarea pământului. Afară de albiile puțin scobite ale apelor, pământul plășii e mai peste tot neted.

Comunele. **Budești** (aproape de locul, unde se varsă Dâmbovița în Argeș) e comuna unde stă subprefectul sau capul plășii.

Obilești, lângă un lac făcut de Mostiștea, a văzut acum vre-o 100 de ani o mare bătălie între Turci și Ruși.

Drumuri. Pe la marginea de miază-noapte trece o cale ferată, iar pe aproape de Argeș merge un drum de căruță.

www.digibuc.ro

Plasa Olteniţa

(**Pregătire pe hartă**). Argeşul merge cât-va timp în faţa **Dunărei**, ca şi cum s'ar feri de apele ei; apoi dintr'o dată coboară spre miază-zi şi se varsă în Dunăre aproape de **Olteniţa**.

Plasa Olteniţa. O fâşie de pământ, care se întinde cam tot atâta şi spre apus de gura Argeşului cât şi spre răsărit de ea, se numeşte plasa Oltenița, după numele orăşelului de la mijloc.

Hotar. Spre miază-zi e apa foarte lată a Dunărei; spre răsărit, hotarul e aproape de apa leneşă şi îngustă a Moştiştei care se lărgeşte pentru a face **lacul Mostiştea**. Spre miază-noapte e Argeşul şi o linie, care de la cotul Argeşului merge drept până în Moştiştea; spre apus e o linie şovăită între cotitura Argeşului şi Dunăre.

Infăţişarea pământului e aceiaşi peste tot: *şes* şi earăşi *şes;* apele curg încet, iar unele stau aproape pe loc făcând bălţi şi lacuri, cum e marele lac **Greaca**, mai lat de cât Dunărea.

Comune. **Olteniţa** e însemnată ca *schelă* adecă loc, unde se adună şi se încarcă grâul pe corăbii. Aproape de Oltenița a fost mai de mult o bătălie între Turci şi Ruşi.

La **Chiseletu** a fost altă bătae între Turci şi Mihai Viteazul.

Greaca poartă acelaş nume ca si marele lac din apropiere.

Drumuri de fer nu sunt de loc. E însă o şosea în lungul Argeşului.

(Repeţirea şi întregirea noţiunilor geografice mai însemnate) [1]**.**

Şes. In plasa noastră ... pământul e mai peste tot neted. Mergi multă vreme şi nici nu sui, nici nu cobori.

Un loc neted, pe care mergi mult timp fără să sui sau să cobori se numeşte ş e s. — *Pe hartă şesul se însemnează cu verde, ca şi cum ar fi acoperit mereu cu iarbă*

Movilă. In unele locuri, faţa pământului e ridicată în chipul muşuroaelor făcute de furnici. **Ridicăturile** acestea **rotunde se numesc m o v i l e.** (Când te uiţi la clăile de snopi sau de fân din vederea alăturată, ţi se pare de departe că sunt movile de pământ).

Pe hartă movila se însemnează cam astfel ✻

Deal. Sunt ridicături mai mari decât movilele. **O ridicătură de pământ ceva mai mare (şi de obiceiu lungăreaţă) se numeşte d e a l.**

Pe harta dealul se însemnă în chipul unei omizi păroase

[1] Să se ieă exemple din plasă adeca şi mai depărtate de comună), mai ales dacă copii le cunosc, şi să se folosească mereu figurile şi hărţile de mai înainte.

www.digibuc.ro

Șes împrejurul Bucureștilor cu *clăi* de fân și o *cireadă* de vaci.

Munte. Dacă apuci în plasa noastră spre miază-noapte, de la vreme, zărești niște ridicături de pământ foarte înalte, pare că ar fi un zid uriaș.

Ridicăturile cele mai înalte de pe fața pământului se numesc munți.

Pe hartă, munții se însemnează în chip de omizi ceva mai păroase decât cele care arată dealuri

Vale. În unele locuri sunt în pământ scobituri lungărețe, prin care curg apele ca pe niște uluce.

Adâncăturile lungărețe de pe fața pământului se numesc văi.

Pentru a arăta pe hartă o vale se înseamnă de obiceiu cu liniuțe marginile ei, care închipuesc pereții ulucului. (Vezi pe hartă valea Dâmboviței în București).

Isvor. Când lași pe o masă o haină sau un burete muiat în apă, te pomenești că de la o vreme începe să iasă un șiroiu. Așa e și cu pământul. Picăturile de ploae sau apa zăpezilor intră în pământ și apoi ese cine știe unde.

Locul, unde o apă ese din pământ, se cheamă isvor. (In București e cunoscut isvorul de la Filaret, din grădina Cotrocenilor...)

Râu. Apa din isvoare și din ploi adunându-se curge în chipul unui șarpe. *Apa curgătoare, când e mai mică, se numește* **pârău** (Ex. ...); când

www.digibuc.ro

e mai mare, **râu** (Ex. Argeș, Dâmbovița, Ialomița . . .) ; când e foarte mare se numește **fluviu**, bună oară Dunărea.

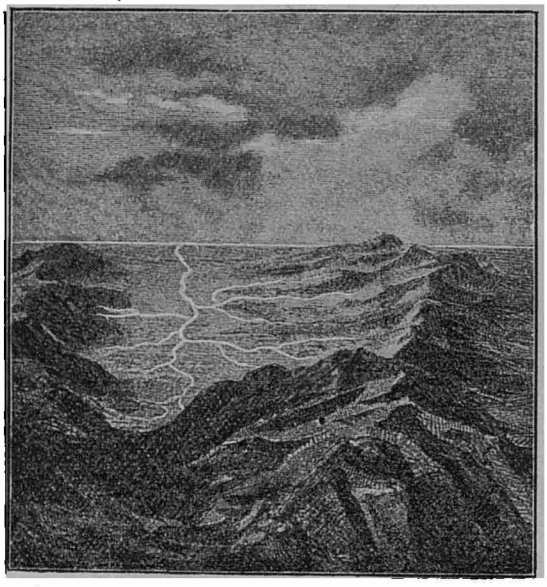

Râu cu afluenți adunați între două dealuri (vedere).

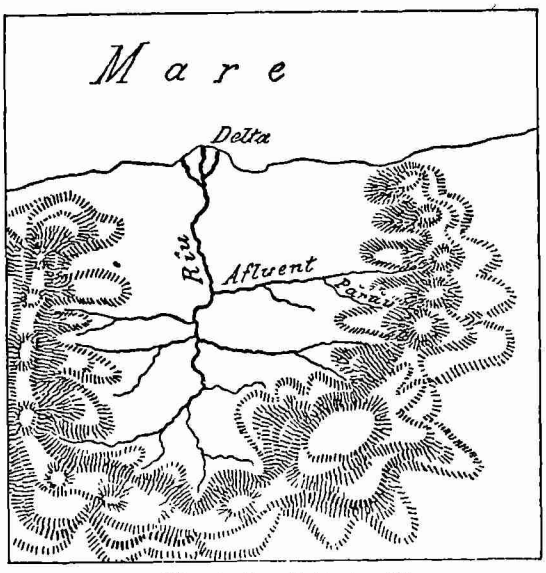

Râu și afluenți (pe hartă).

Afluent. O apă mai mică, de la o vreme se vărsa în alta mai mare.

O apă, care se varsă în alta mai mare, se numește afluent.

In plasa noastră, apa . . . se varsă în . . . . . și deci se numește afluentul ei.

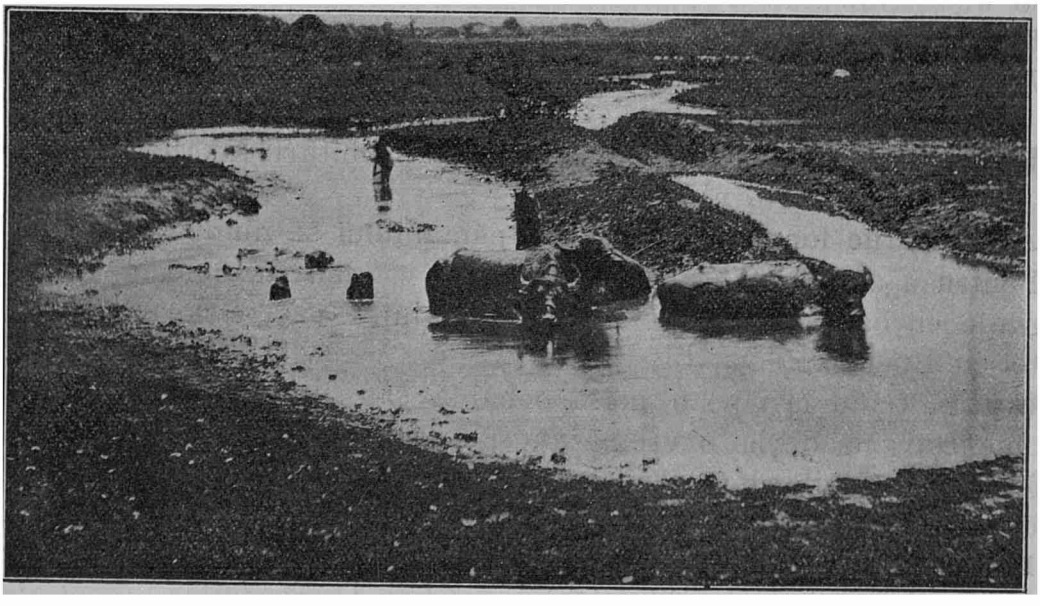

Lac. Uneori apa de ploae stă pe loc și face **bălți**. (După fie-care

www.digibuc.ro

ploae mare, drumurile sunt acoperite cu bălți). Uneori chiar apele curgătoare se opresc și ți se pare că stau locului.

Apa, care stă pe loc, se chiamă l a c. In plasa noastră lacul cel mai mare este . . .

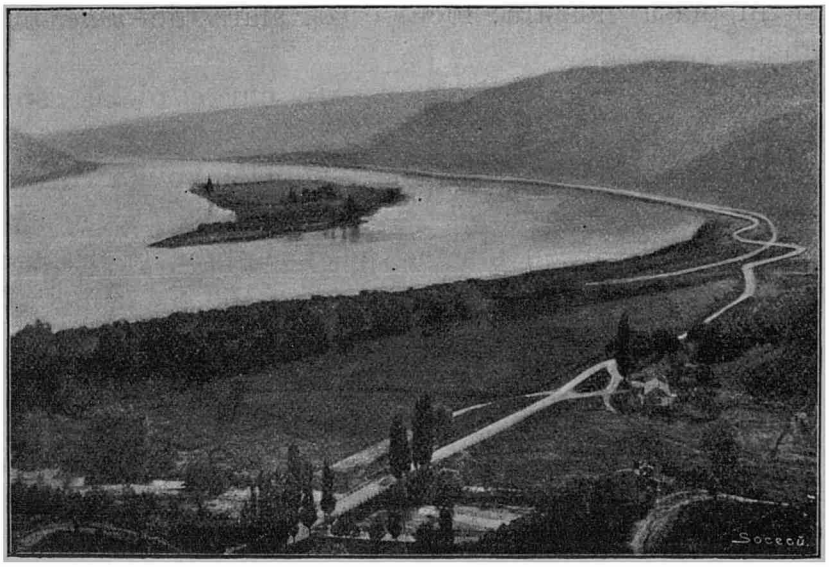

Ostrov.

Ostrov. Une-ori în mijlocul apei e o bucată de pământ.

Bucata de pământ împresurat de apă se numeşte o s t r o v. In plasa noastră e un ostrov . . . (In lacul Cismigiului . . .).

TRIMESTRUL AL III-lea

O întindere de pământ, care cuprinde mai multe plăși, se numește **judeţ.** — (Județ se chema mai de mult un *om*, care judeca pe impricinații dintr'un ținut. Mai pe urmă ținutul întreg, cu toate satele, cu toate dealurile, văile și apele . . . s'a numit *judeţ*, după numele acelor judecători).

Judeţul Ilfolv. Plasa noastră împreună cu alte patru plăși fac la un loc județul **Ilfov**, numit astfel după o mică gârlă, care se varsă în Dâmbovița.

Hotarul. Din 3 părți, hotarul se ține pe lângă ape. La miază-zi curge apa *Dunărei;* la miază-noapte este râul *Ialomiţa* și *Prahova;* la apus marginea județului e aproape de apa *Argeşului* până la cotitura acestuia

www.digibuc.ro

spre răsărit; de acolo înainte e o linie șovăită până în Dunăre. Intre Ialomița și Argeș este tot o linie șovăită.

Spre răsărit, din Ialomița și până în Dunăre, hotarul e o linie care merge pieziș, ca și Argeșul, Dâmbovița și Moștiștea.

Infățișarea pământului cuprins în județul Ilfov e mai peste tot aceiași ca și în plasa noastră: locul e *șes*, afară de *văile* puțin adânci, unde curg apele.

Cele mai însemnate sunt: **Argeşul** care curge pieziș spre miază-zi, dar de la un loc pare că se ferește de Dunăre și apucă spre răsărit târând cu sine și pe **Sabar**, până ce întâlnește pe **Dâmboviţa** care îl îndreaptă earăși spre Dunăre.

Dâmbovița mai aduce cu sine și pe **Colintina** și **Pasărea**, care la dreptul vorbind sunt mai mult ca niște salbe de lacuri. Tot așa e și apa leneșă a **Moştiştei**. — Din contra, **Ialomiţa** și **Prahova** sunt vioae ca Argeșul și Dâmbovița.

Dar nu toate apele județului curg lesne spre Dunăre. Unele aproape stau locului. Așa sunt apele celor 3 mari lacuri de lângă Ialomița: **Ţigăneşti**, **Snagovul** și **Căldăruşani**, precum și **Greaca** lângă Dunăre. Din pricina acestor lacuri și a multelor bălți, județul suferă cumplit de *friguri* care molesesc pe oameni și-i opresc de la muncă.

Seceriș.

Plăşile. Afară de plasa noastră, județul Ilfolv mai are încă 4 plăși:

Plasa **Sabarului** e așezată în lungul Argeșului și a **Sabarului** care i-a dat și numele. Comuna sa cea mai însemnată e **Domneşti**.

Plasa **Olteniţa** e în lungul Dunărei, unde e așezat și orășelul de la care i-a venit numirea.

Plasa **Snagov**, cu comuna mai însemnată **Bucoveni**, cuprinde ținutul de la miază-noapte, unde e și lacul Snagov.

www.digibuc.ro

HARTA III.

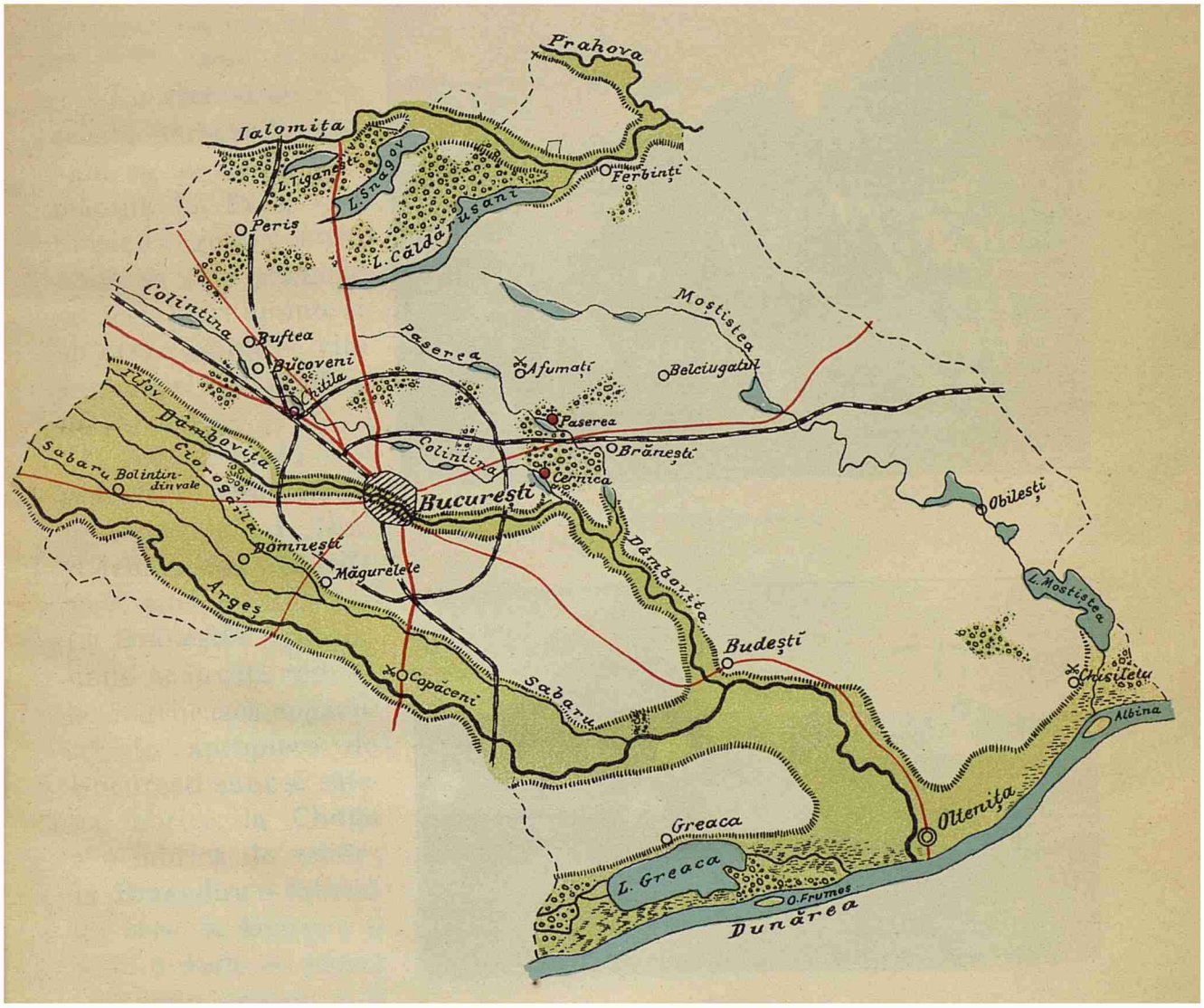

www.digibuc.ro

Plasa **Moştiştea-Dâmboviţa** se chiamă astfel după cele două ape care o udă prin mijloc. **Ferbinţi** e comuna mai de seamă.

Plasa **Negoeşti** are comuna mai însemnată **Budeşti** lângă Argeș.

La mijloc, între 3 plăși, stă *Bucureşti,* orașul cel mai mare al județului.

Traiul locuitorilor. Cei mai mulți sunt **plugari** : samănă grâu, apoi *seceră, treeră* și trimite sacii cu grâu ori porumb tocmai la Dunăre. Țin apoi și *vite.*

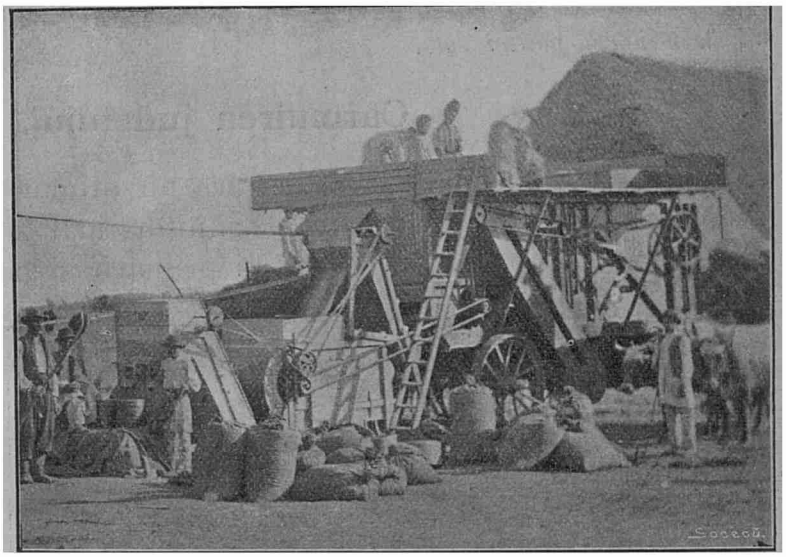

Treeratul grâului.

La **Herastrău** e o scoală, unde se învață, cum să fie lucrat pământul. La **Periş** e o moșie a regelui nostru, unde se face plugărie cu mare luare aminte și se cresc albine și vite frumoase. La **Buftea** de asemenea.

Sătenii duc la oraș **grânele** și **legumele** de pe ogoarele lor. Duc și **lemne**, dar pădurile sunt mici în Ilfov. — La **Brăneşti** e o școală, unde se învață cum să se îngrijească copacii.

O stâna pe șes.

In apropiere de București sunt și câteva fabrici: la **Chitila** e o fabrică de zahăr; la **Bragadiru** o fabrică de bere, la **Buftea** e o fabrică unde se usucă legumele pentru a fi păstrate peste earnă.

Mai ales în Bucuresti, sunt însă multe fabrici unde lucrează sute de oameni sub acelaș acoperământ; unii fac *ghete,* alții *haine, oale* . . . . și tot ce e de trebuință pentru traiul omului.

www.digibuc.ro

Drumuri. Imprejurul Bucureștilor, capitala județului, e un drum de fer ca un inel. Orașul fiind pe șes, pentru a putea fi apărat contra dușmanilor s'au ridicat de jur împrejur întăriri *(forturi)* cu tunuri, iar drumul de fer le leagă împreună, ca la vr'un caz de răs'boiu, soldații să poată merge repede de la un loc la altul. Din inelul acesta se desfac apoi și alte drumuri de fer, unul spre răsărit, altul spre miază-zi, altul spre miază-noapte și altul cam spre apus. — Drumuri de căruță sunt mai multe. Toate drumurile se adună spre București care stă la mijloc, *cum stă painjenul în mijlocul pânzei sale.*

Cârmuirea județului.

Prefect. După cum comuna are un **primar,** iar plasa un **subprefect,** deasemenea și județul are un cârmuitor mai mare, care se numește **prefect.** El are sub ascultare pe toți primarii și subprefecții.

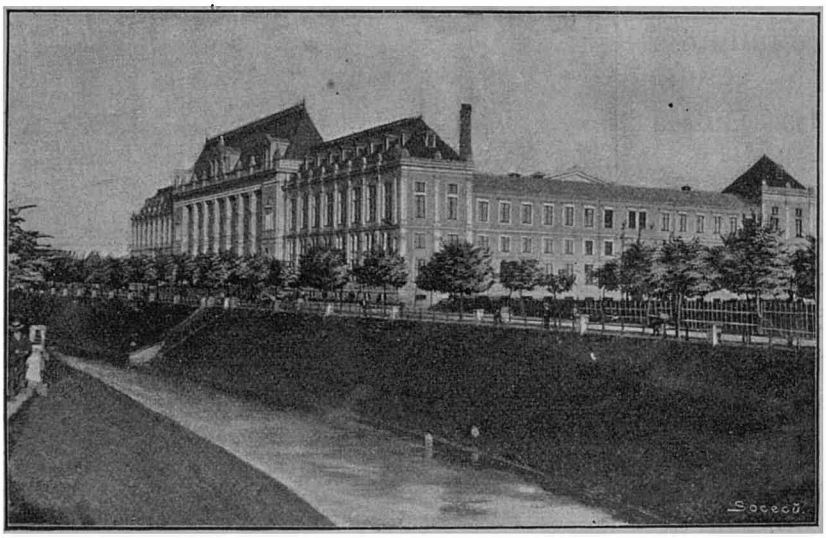

Un mare tribunal în București.

Tribunal. Cine nu se mulțumește cu judecata **juraților** din comună, se poate duce la **judecătoria** plășii; dacă nu se împacă nici cu judecata aceasta, se poate îndrepta către judecătoria mai mare din capitala județului, care se numește **tribunal.**

Revizor școlar. In fiecare județ e însărcinat un profesor mai vechiu se cerceteze dacă școlile merg bine. Acest priveghetor peste școalele județului se numește **revizor școlar.**

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro